

1. בראשית פרק כד פסוק נה
וַיֹּאמְרוּ נִקְרָא לְנַעֲרָה וְנִשְׂאָלָה אֶת־פִּיהָ.

2. רש"י שם
מכאן שאין משיאין את האשה אלא מדעתה (בראשית רבה):

3. קידושין ב:
וְנִתְּנֵי הַתָּם הָאִישׁ קוֹנֶה?! מֵעַקְרָא תְּנִי לְשֵׁנָא דְאֹרִיתָא, וְלַבְּסוּף תְּנִי לְשֵׁנָא דְרַבְּנָן.
ומאי לשנא דרבנן? דאסר לה אכ"ע כהקדש.

Let him state there, (in the second chapter): A man acquires?! — He [the *tanna*] first uses biblical language, but subsequently, the rabbinical idiom. Now what does the rabbinical idiom connote? That he [the husband] forbids her to all others as something sanctified (*k'hekdes*).

4. שו"ע אבן העזר סימן כז
בְּכֶסֶף כִּיצַד? נוֹתֵן לָהּ בְּפָנֵי שְׁנַיִם פְּרוּטָה אוֹ שְׁוֵה פְּרוּטָה וְאוֹמֵר לָהּ "הֲרִי אֶת מְקַדְּשֵׁת לִי בְּזֶה".

הגה וי"א ש"ל לה "כדת משה וישראל" (כל בו) וכן נוהגין לכתחלה וכן נוהגין לקדש בטבעת ויש להם טעם בתקוני הזהר (דע' הרב).
וה"ה אם אמר לה "הרי את מארסת לי" או "הרי את לי לאשה" וכן בכל לשון שמשמעותו ל' קדושין ודאי באותו מקום ובלבד שהיא תבין שהוא ל' קדושין.

5. רמב"ם הלכות אישות פרק ג הלכה כג
כָּל הַמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה בֵּין עַל יָדֵי עַצְמוֹ בֵּין עַל יְדֵי שְׁלִיחַ צָרִיף לְבָרַךְ קֹדֶם הַקְּדוּשִׁין אוֹ הוּא אוֹ שְׁלוּחוֹ כְּדָרְךָ שֶׁמְבָרְכִין עַל כָּל הַמְּצוֹת...

6. רא"ש כתובות א יב
וְעוֹד שֶׁבְּכָל הַמְּצוֹת לְפִי שֶׁמְזַכְּרִין עֲשִׂית הַמְּצוּה מְבָרְכִין עֲלֵיהֶן עוֹבֵר לַעֲשִׂיתָן אֲבָל כָּאֵן אֵין מְבָרְכִין אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ לְקַדֵּשׁ הָאִשָּׁה וְכִיּוֹן שֶׁאֵין מְזַכְּרִין עֲשִׂית הַמְּצוּה אֵין צָרִיף לְבָרַךְ עוֹבֵר לַעֲשִׂיתָן. מֵאֵי מְבָרְכִין. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמְצוֹתָיו וְצוּנּוֹ עַל הָעֲרִיּוֹת וְאִסֵּר לָנוּ אֶת הָאֲרוּסוֹת וְהִתִּיר לָנוּ אֶת הַנְּשׂוּאוֹת עַל יְדֵי חֲפָה וְקִדְּוִשִׁין בְּרוּךְ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְנִהְיֶה הָאֲדָנָא מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֲפָה וְקִדְּוִשִׁין...
וְעוֹד הֵיכָן מְצִינּוּ בְּרַכָּה כְּזֹאת שֶׁמְבָרְכִין עַל מַה שֶׁאִסֵּר לָנוּ הַקַּב"ה וְהֵלֵא אֵין אָנוּ מְבָרְכִין שֶׁאִסֵּר לָנוּ אֲבָר מִן הַחַי וְהַתִּיר לָנוּ אֶת הַשְּׁחוּט וְעוֹד מַה עֲנִין לְהַזְכִּיר עֲרִיּוֹת בְּכָאֵן...

ו"ל כי בְּרָכָה זו אינה בְּרָכָה לְעִשְׂיַת הַמְצִיָּה כִּי פְרִיָּה וּרְבִיָּה היינו קיום הַמְצִיָּה...
וּלְהִכִּי נָמִי הַקְדִּימוֹ חֲפָה לְקִדּוּשֵׁי לומֵר וְהִתִּיר לָנוּ אֶת הַנְּשׂוֹאוֹת עַל יְדֵי חֲפָה שְׂאֵחַר
בְּרַכַּת הַקְדּוּשֵׁי.

7. שו"ע אבן העזר סימן לד א-ג

כָּל הַמְקַדֵּשׁ אִשָּׁה, בֵּין עַל יְדֵי עֲצָמוֹ בֵּין עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, מְבָרֵךְ "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוּוּנוּ עַל הָעֲרִיּוֹת, וְאָסַר לָנוּ הָאֲרוּסוֹת, וְהִתִּיר לָנוּ הַנְּשׂוֹאוֹת [לָנוּ] עַל יְדֵי חֲפָה
בְּקִדּוּשֵׁי, בְּרוּךְ אַתָּה ה' מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל". וְאַחַר שֵׁיגְמֵר הַבְּרָכָה, יְקַדֵּשׁ. נִהְגוּ לְהַסְדִּיר
בְּרָכָה זו עַל כּוֹס שֶׁל יַיִן, וּמְבָרֵךְ עָלָיו תַּחֲלָה, וְאַחַר כֵּן מְבָרֵךְ בְּרָכָה זו. וְאִם אֵין שָׁם
יַיִן אוֹ שֶׁכֶּר, מְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּפָנֵי עֲצָמָה.

8. הרמ"א שם

הוא או השליח (טור), ויש אומרים דאחר מברך (סמ"ג והגהות מימוני) וכן נוהגין.
אפלו קדש אשה מזמן ארץ, מברכין ברכת ארוסין תחת החפה.

9. בית שמואל על אה"ע לד

דאחר מברך - שלא לביש מי שא"י לברך ואם ליכ' אחר ברך החתן, פרישה.

10. אגרות משה חלק א תשובה פז

היה ראוי שיהיה עצם החיוב על כל אדם שישנם בשעת הארוסין

11. שו"ת נודע ביהודה אבן העזר תנינא א

12. כנסת הגדולה אבן העזר לד

אף על פי שנסח ברכת ארוסין מדבר באיש ואין בכך כלום

13. ברכות השחר

שלא עשני גוי

שלא עשני עבד

14. ר"ן על הרי"ף קידושין דף א עמוד א

תנו רבנן כיצד בכסף וכו' אבל היא שנתנה לו ואמרה לו וכו' אינה מקדשת בגמ'
פרכינן רישא אסיפא הכי טעמא דנתן הוא ואמר הוא הא נתן הוא ואמרה היא לא
הו קדושין כלומר משום דבעינן כי יקח איש ולא שתלקח אשה לאיש אימא סיפא

אָבֵל הִיא שְׁנֵתְנָה לוֹ וְאָמְרָה לוֹ כּו' אֵינָה מְקַדְּשֶׁת טַעְמָא דְנִתְנָה הִיא וְאָמְרָה הִיא
אָבֵל נִתְּן הוּא וְאָמְרָה הִיא הִיא קְדוּשִׁין כְּלוּמַר דְכִינּוֹן דְנִתְּנָה הוּא יִקַּח אִישׁ קָרִינָא בֵּהּ.

15. הנשואין כהלכתן עמוד רכג

הַמְתַּקְדְּשֶׁת מְקַבֶּלֶת אֶת הַטְּבַעַת בְּשִׁתִּיקָה, וְאֵינָה צְרִיכָה לְעֲנוּת כְּלוּם אַחַר אֲמִירַת
הַמְקַדֵּשׁ. וְאִם עָנְתָה אַחֲרָיו "הֵן" אוֹ שְׂאֵמְרָה "הֵרִי אֲנִי מְקַדְּשֶׁת לְךָ" – לֹא הִפְסִידָה
כְּלוּם.

16. אגרות משה אבן העזר חלק ג תשובה יח

אִם רָשָׁאִין לְהַנִּיחַ שְׁגָם הַכֹּלָה תִּתֵּן טְבַעַת לְהַחֲתוּן תַּחַת הַחֲפָה ז' אָדָר תִּשְׁכ"ט.
מַע"כ יְדִידֵי הַרְה"ג מֵהַר"ר אֶפְרַיִם גְּרִינְבֵּלְאָט שְׁלִיט"א.
בְּדָבָר אֵלּוּ שְׂאֵחַר שֶׁהַחֲתוּן קִדֵּשׁ בְּטְבַעַת אֶת הַכֹּלָה נִתְּנָה גַם הַכֹּלָה לְהַחֲתוּן טְבַעַת
וְאָמְרָה הִרְיֵנִי מְקַדְּשֶׁת לְךָ אוֹ אֶתְּהָ מְקַדֵּשׁ לִי, וְדַאי לְעֲנִין הַקְּדוּשִׁין מֵאַחַר שֶׁכָּבַר
נִתְקַדְּשָׁה כְּדִין הֵם קְדוּשִׁין גְּמוּרִים, וְמָה שְׁגָם הִיא נִתְּנָה וְגַם אָמְרָה מָה שְׂאֵמְרָה הֵם
דְּבָרֵי הֶבֶל וְשִׁטוֹת... וְזֶה פְּשׁוּט.
אָבֵל אֲסוּר לְעִשׂוֹת זֶה לֹא מִבְּעֵינֵי אִם מִנְהַג הַנְּכָרִים הוּא כֵּן שֶׁהוּא אֲסוּר
מִדְּאוּרֵיתָא...

וּבְעֵצֶם נִרְאָה לַע"ד שֶׁהוּא אֲסוּר גְּדוּל שְׁהֵרִי עִי"ז עוֹשִׂין שִׁשְׁפַּח מִהֲרִבָּה דִּין קְדוּשִׁין
וְשִׁכַּחַת דִּין אֶף שֶׁלֹּא יָבֵא לְשׁוּם קְלָקוּל הוּא אֲסוּר לְאוּ...

17. שו"ת בני בנים חלק ג כז

וְאוּלָּם לְהַתִּיר לְאִשָּׁה לְבָרֶךְ שֶׁבַע בְּרָכוֹת תַּחַת הַחֲפָה בְּרַב עִם כְּרִצּוֹנָהּ, גַּם לוֹ יִמָּצֵא
מְקוּר לְזֶה בְּהִלְכָה לַע"ד אֵין לְהַתִּירוֹ, וְכַמ"ש חוֹת יְאִיר ס' רכ"ב לְעֲנִין אֲמִירַת קְדִישׁ
עַל יְדֵי הַבַּת שְׂאֵע"פ שִׁישׁ סְבָרָא לְכַךְ "מ"מ יֵשׁ לְחוּשׁ שַׁע"י כִּד יַחְלְשׁוּ כַּח הַמְּנַהֲגִים
שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁג"כ תּוֹרָה הֵם וְיֵהִי כָּל אֶחָד בּוֹנֵה בִּמְהָ לְעֵצְמוֹ ע"פ סְבָרָתוֹ... וְשִׁנּוּי
מִנְהַג הַקָּיָם חֲמוּר יוֹתֵר מִהַמְּצָאָת מִנְהַג חֲדָשׁ, וְלֹא טָרַח הַגְּמוּ"ז זְצִלָּה"ה וְלֹא
הָאֲרָכְתִּי בְּשׁו"ת בְּנֵי בְּנִים חֶלֶק ב' סִימָן ז' לְהַתִּיר אֲמִירַת קְדִישׁ עַל יְדֵי נָשִׁים בְּעִזְרַת
נָשִׁים בְּשַׁעָה שֶׁהַגְּבָרִים אוֹמְרִים קְדִישׁ עִי"ש אֶלָּא מְשׁוּם שֶׁנִּשְׁתַּנָּה הָעֲנִין בְּאֶפְן שְׁגָם
הַחוּוֹת יְאִיר יוֹדָה, אָבֵל בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת בְּמַעֲמַד רַבִּים פְּשִׁיטָא שִׁישׁ לְחוּשׁ לְטַעְמוֹ
וְלִמְנוּעַ מְכֻשׁוֹל מִלְּפָנֵי רַבִּים גַּם הוּא הִלְכָה.